

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Αντί προλόγου

Το παρακάτω διήγημα γράφτηκε στη Λιβύη γύρω στο 1961. Ήμουν μόνιμος τεχνικός υπάλληλος του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας και είχα αποσπαστεί στη Λιβύη για τη λειτουργία του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Τρίπολης και την εκπαίδευση του ντόπιου τεχνικού προσωπικού. Η Λιβύη, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε κερδίσει την ανεξαρτησία της από την Ιταλία, με απόφαση των Ηνωμένων Εθνών και ευρισκόταν στα πρώτα βήματα της διοργάνωσής της.

Όπως ήταν φυσικό, λόγω της μακράς παραμονής των Ιταλών στη Λιβύη, η ιταλική γλώσσα ήταν πολύ διαδεδομένη, ιδίως στους ντόπιους. Έτσι για μένα που είχα γνώση μόνον της αγγλικής, αλλά και που είχα ανάγκη ανάπτυξης καλύτερης επικοινωνίας με τους Λιβύους, αποφάσισα να μάθω και ιταλικά. Θεώρησα ότι ίσως θα μου χρειαζόντουσαν και στο μέλλον. Κι αυτό δεν άργησε βέβαια, να επαληθευτεί.

Έτσι γράφτηκα στο Istituto di Dante Aligheri της Τρίπολης στο οποίο φοιτούσαν και άλλοι ξένοι, περίπου 12 διαφόρων εθνικοτήτων. Την παραμονή των Χριστουγέννων εκείνης της χρονιάς ο καθηγητής του Ινστιτούτου μάς έβαλε άσκηση να γράψουμε μια χριστουγεννιάτικη ιστορία από την πατρίδα μας και να του την παραδώσουμε όταν θα ξανάνοιγαν τα σχολεία, μετά τις διακοπές.

Η παρακάτω ιστορία, όπως και μια άλλη που έγραψα αργότερα, φαίνεται πως άρεσε αρκετά στον professore, γιατί στο τέλος της χρονιάς, όταν εδίδοντο βραβεία στους αριστούχους όλων των σχολείων της Τρίπολης, το βραβείο για το δικό μας σχολείο δώθηκε σε μένα. Ήταν ένα βιβλίο με τίτλο Don Camillo.

Η ΓΑΛΟΠΟΥΛΑ ΚΙ Η ΦΑΣΟΛΑΔΑ

(Il tachino e I fagioli)

Η οικογένειά του Πετρομιχάλη έμενε στον Πειραιά από χρόνια. Ήταν πέντε άτομα, η μητέρα, τρία αδέρφια και η αδελφή τους η Ειρήνη. Ο πατέρας είχε πεθάνει και είχε αφήσει τα παιδιά πολύ μικρά. Η αδελφή τους η Ειρήνη ήταν η πιο μεγάλη, ύστερα ερχόντουσαν τ'αδέρφια, ο Γιώργος και ο Άγγελος. Ο Χρηστάκης ήταν ο πιο μικρός της οικογένειας. Εκείνα τα Χριστούγεννα ήταν περίπου έξι χρονών. Όπως όλες οι οικογένειες και η οικογένεια Πετρομιχάλη προετοιμαζόταν για τη γιορτή των Χριστουγέννων. Η Τασούλα, η μητέρα των παιδιών είχε ήδη κάμει τα απαραίτητα ψώνια για τις γιορτές. Είχε αγοράσει και τα δώρα των παιδιών κλεισμένα σε πακέτα που θα τ' άνοιγαν ανήμερα τη μεγάλη γιορτή. Είχε αγοράσει διάφορα τρόφιμα και γλυκά, που θα χρειαζόντουσαν για την περίοδο των εορτών.

Είκοσι μέρες πριν από τα Χριστούγεννα είχε αγοράσει και μια γαλοπούλα ζωντανή, που θα την έτρεφαν όλες εκείνες τις μέρες για το γεύμα των Χριστουγέννων. Τα παιδιά δεν έκαναν άλλο τίποτα παρά να της δίνουν να τρώει ό,τι τους έπεφτε στο χέρι, για να την παχύνουνε, ώστε την ημέρα των Χριστουγέννων να ήταν πολύ νόστιμη.

Δύο μέρες πριν από τα Χριστούγεννα η μητέρα έλαβε μήνυμα από το Ναβαρίνο ότι η αδερφή της είχε αρρωστήσει ξαφνικά. Η Τασούλα θορυβήθηκε πολύ απ' το манτάτο. Την αγαπούσε πολύ την αδερφή της και δεν έχανε καιρό να την επισκεφθεί, όταν της δινόταν η ευκαιρία. Τώρα όμως, Χριστουγεννιάτικα; Τι νάκανε με τη φαμίλια της. Δεν άργησε ν' αποφασίσει. Θα έφευγε αμέσως με το πρώτο λεωφορείο για την Πύλο. Τι θα γινόταν όμως με τα παιδιά; Δεν δίστασε ούτε στιγμή. Φώναξε την κόρη της και της λέει: «*Ειρήνη, παιδί μου η θεία σου η Ελένη δεν είναι καλά.*

Πρέπει να φύγω για το Ναβαρίνο. Τι θ' απογίνετε εσείς;». Η Ειρήνη για μια στιγμή σάσπισε. Μετά από λίγο της λέει. *“Μην ανησυχείς μητέρα θα τα καταφέρω”*. Πριν αναχωρήσει, η μητέρα έδωσε σε όλους συμβουλές να είναι φρόνιμοι κατά τη διάρκεια της απουσίας της και ανέθεσε στην Ειρήνη, σαν μεγαλύτερη που ήταν, να κάνει ό,τι χρειαστεί κατά τη διάρκεια της απουσίας της. Η Ειρήνη ήταν μια πολύ καλή μαγείρισσα. Είχε μάθει κοντά στη μητέρα της να μαγειρεύει και τα πιο απίθανα φαγητά. Για το θέμα του φαγητού των Χριστουγέννων, είχαν μείνει ήσυχοι ότι η γαλοπούλα θα ψηνόταν όπως έπρεπε. Έτσι λοιπόν, η μητέρα έφυγε και έμειναν τα παιδιά μόνα τους.

Την παραμονή των Χριστουγέννων, φωνάζει η Ειρήνη τ' αδέρφια της και ρωτά. *«Ποιος θα σφάξει τη γαλοπούλα; Πρέπει να την ετοιμάσω για το φαγητό των Χριστουγέννων. Θα την κάνω ψητή και θα την γεμίσω με καρύδια και άλλες λιχουδιές. Θα γίνει πολύ νόστιμη»*. Όλα τα παιδιά γύρισαν το κεφάλι προς το μέρος της. Μέχρι εκείνη τη στιγμή κανείς τους δεν είχε σκεφτεί ότι κάποιος έπρεπε να σφάξει τη γαλοπούλα. Ήταν πάντοτε η μητέρα που έκανε αυτές τις δουλειές. *«Εγώ όχι»*, λέει ο Γιώργος. *«Ούτε κι εγώ»*, λέει ο Άγγελος. *«Τότε ποιος θα τη σφάξει»*, ρωτά η Ειρήνη. *«Να τη σφάξεις εσύ που είσαι και η πιο μεγάλη»* λέει ο Γιώργος. *«Εγώ δεν πρόκειται να τη σφάξω κι εγώ μείνω μια βδομάδα νηστική»*, λέει η Ειρήνη. Σε μια στιγμή πετάγεται ο Άγγελος και λέει στο Γιώργο. *«Έλα ρε Γιώργο, εσύ πρέπει να τη σφάξεις που είσαι συνηθισμένος. Ξέχασες που σκότωσες ένα σπουργίτι με το δίκαννο το πατέρα;»* *«Κι εσύ έχεις σκοτώσει με πέτρα την κότα της κυρά Θοδώρας της γειτόνισσας»* διαμαρτυρήθηκε ο Γιώργος. *«Εγώ δεν το ήθελα»*, λέει ο Άγγελος, *«ήθελα μόνο να την τρομάξω, να μη μπαίνει στον κήπο μας και τρώει τα λαχανικά»*.

Ο Χρηστάκης παρακολουθούσε τους διαπληκτισμούς των αδελφών του κυριολεκτικά συνεπαρμένος και ανήσυχος, μέχρις ότου όλοι γύρισαν το κεφάλι προς αυτόν, αλλά τι να περιμένουν από το Χρηστάκη, γρήγορα εγκατέλειψαν την ιδέα, χωρίς να πουν τίποτα. *«Εγώ δεν ξέρω»* λέει η Ειρήνη, *«πρέπει να βρείτε μια λύση, αλλιώς να την πάμε στο χασάπη της γειτονιάς να τη σφάξει»*. *«Όχι-όχι»* φώναξαν τ' αδέρφια μου, *«ποτέ»*. Ο Χρηστάκης άκουσε την πρόταση της Ειρήνης με χαρά αλλά κατάλαβε ότι τ' αδέρφια του ντρεπόντουσαν να πάνε τη γαλοπούλα στο χασάπη, μήπως και προσβληθεί ο εγωισμός τους. Πέντε λεπτά αργότερα, μετά από λογομαχία, ο Γιώργος και ο Άγγελος ήρθαν στα χέρια.

Σε μια στιγμή τρέχει ο Γιώργος, λύνει τη γαλοπούλα από τον φράχτη που ήτανε δεμένη, παίρνει κι ένα μαχαίρι απ' την κουζίνα και με μια άγαρμπη κίνηση, τα προτείνει στον Άγγελο λέγοντάς του: *«Εμπρός, σφάξτη»*. Αλλά ο Άγγελος ήταν πολύ σβέλτος, αφήνει κατά γης μαχαίρι και γαλοπούλα και το βάζει στα πόδια. Και ενώ ο Γιώργος τρέχει στον κήπο να τον πιάσει, η γαλοπούλα, που κατάλαβε ότι ήταν λυτή, δίνει ένα σάλτο στο φράχτη και εξαφανίζεται. Τα παιδιά βλέποντας τι συνέβη, παρατάνε τον τσακωμό ουρλιάζοντας και τρέχουν να πιάσουν την γαλοπούλα.

Το μεσημέρι των Χριστουγέννων κάθησαν και οι τέσσερις στο τραπέζι να φάνε. Μπροστά τους άχνιζε η φασολάδα. Δεν διαμαρτυρήθηκε κανείς τους. Έπεσαν όμως όλοι σε συλλογή. Αφού έκαναν την προσευχή τους άρχισαν να τρώνε με πολύ μεγάλη όρεξη τη φασολάδα. Τον Γιώργο όμως τον τριβέλιζε μια ιστορία του πατέρα του, που τους την είχε διηγηθεί ο ίδιος πριν τον χάσουν για πάντα. Ήταν την εποχή που υπηρετούσε στο Στρατό μετά τον εμφύλιο. Ήταν μια ιστορία που αφορούσε την εκτέλεση ενός

ανθρώπου και όχι γαλοπούλας. Έπρεπε όμως να την ξεστομίσει χρονιάρα μέρα; Ασφαλώς η Ειρήνη θα την θυμόταν, αφού ήταν μεγαλύτερη απ' αυτόν. Τελικά το αποφάσισε.

«Θα σας πω μια ιστορία που μας διηγήθηκε ο ίδιος ο πατέρας», άνοιξε την κουβέντα ο Γιώργος. «Ήταν τον καιρό του εμφυλίου πολέμου που άρχισε μετά την απελευθέρωση από του Γερμανούς. Ο πατέρας υπηρετούσε στο Χαϊδάρι, στις διαβιβάσεις. Ήταν ένα βράδυ γύρω στις τρεις μετά τα μεσάνυχτα, που ο πατέρας τελείωνε τη νυχτερινή βάρδια του θαλαμοφύλακα. Πριν προφτάσει να παραδώσει στον επόμενο, ορμάει ένας Ανθυπολοχαγός στο θάλαμο, με πλήρη εξάρτηση και ρωτάει: Ποιος είναι στη βάρδια του θαλαμοφύλακα; Εγώ του λέει ο πατέρας. Ετοιμάσου, του λέει. Όπλα μπαλάσκες και να κατέβεις αμέσως κάτω στο προαύλιο. Μα εγώ δεν κοιμήθηκα καθόλου κύριε ανθυπολοχαγέ. Δεν έχει σημασία. Γρήγορα κάτω. Στο στρατό όπως ξέρετε, δεν σηκώνει δεύτερη κουβέντα στις διαταγές. Τρέχει, ντύνεται, με τη στολή εκστρατείας παίρνει το όπλο, που μόλις πριν από λίγο το είχε κάμει γυαλί για την επιθεώρηση, παίρνει και μια δεσμίδα σφαίρες και τρέχει κάτω στην είσοδο του κτηρίου».

Και ο Γιώργος συνέχισε: *«Ο πατέρας είχε μυριστεί το σκοπό εκείνης της αποστολής. Είχε συμβεί και άλλες φορές σε άλλους Λόχους. Επρόκειτο για εκτέλεση. Θα γινόταν εκτέλεση ενός αντάρτη που είχε καταδικαστεί για εγκλήματα τον καιρό του εμφυλίου ή τον καιρό της κατοχής. Τα στρατοδικεία εδούλευαν συνέχεια και όποιοι καταδικάζοντο για φόνους τους έκλειναν για πολλά χρόνια φυλακή ή τους έστελναν στο απόσπασμα. Είδε ο πατέρας το όχημα των «τριών τετάρτων», ήταν ο τύπος του οχήματος, που θα μετέφερε το απόσπασμα στην τοποθεσία εκτέλεσης, και μπήκε μέσα. Βρήκε όλους τους άλλους στρατιώτες αγουροξυπνημένους και με πλήρη εξοπλισμό. Ο πατέρας κατάλαβε ότι και τους άλλους τους έτρωγε η αγωνία γι' αυτό που επρόκειτο να γίνει. Σε λίγο έρχεται και ο Ανθυπολοχαγός και αρχίζει να μετράει τους στρατιώτες. «Ποιος ήταν θαλαμοφύλακας απόψε» ρωτάει. Εγώ! του λέει ο πατέρας. Κατέβα κάτω διατάζει. Ο πατέρας πετάχτηκε σαν ελατήριο, βγήκε από το όχημα και εξαφανίστηκε ως ότου έβαλε μπρος και έφυγε το όχημα»*

Τα παιδιά ακούγανε με μεγάλη προσοχή αλλά δεν καταλάβαιναν γιατί τους τ' άλεγε όλα εκείνα. «Θα αναρωτιέστε εσείς τώρα. Γιατί σας την είπα αυτή την ιστορία», πρόσθεσε ο Γιώργος. «Ασφαλώς οι δύο περιπτώσεις είναι δραματικά διαφορετικές. Η μία αφορά το θάνατο ενός ανθρώπου και η άλλη τη σφαγή μιας γαλοπούλας. Δεν είναι όμως και η γαλοπούλα δημιουργημα του ίδιου θεού; Δεν θα πρέπει κι εμείς να χαιρόμαστε, όπως ο πατέρας που γλίτωσε από τη συμμετοχή στην εκτέλεση»; Δεν απάντησε κανένας. Μόνον ο Χρηστάκης που δεν είχε χάσει λέξη από τη διήγηση του Γιώργου φέλλισε: *«Εγώ όμως θα ήθελα να φάω γαλοπούλα».*

Κι έτσι, με αυτό το παιδικό παράπνο, γεμάτο ειλικρίνεια, ο Χρηστάκης έδωσε τέλος στο διήγημα.